

О.В. Браславська

О. В.Соколова

ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Роздрібна торгівля виконує функцію реалізації товарів безпосередньо населенню, а також установам, організаціям і підприємствам для невиробничого споживання. Основним завданням оптової торгівлі є реалізація товарів для дальшого продажу або перероблення. Розрізняють оптову торгівлю товарами споживання (її здійснюють оптові бази), засобами виробництва (або матеріально-технічним постачанням підприємств) і сільськогосподарськими продуктами та сировиною. Географія зовнішньої торгівлі вивчає механізм та територіальну організацію експорту та імпорту країни, форми економічних зв'язків на основі міжнародного територіального поділу праці [3]. Метою географічного дослідження торговельного обслуговування населення є встановлення рівня розвитку торгівлі в різних адміністративних одиницях для розробки подальших шляхів його вдосконалення. Завданням географії торгівлі є: дослідження регіональних відмінностей у рівні торговельного обслуговування; дослідження територіальної організації торговельного обслуговування; розробка ієрархії торгових центрів, виявлення зон обслуговування даних центрів; виявлення факторів формування та розвитку торговельного обслуговування населення певної території; аналіз територіального розподілу товарообороту та його структури; визначення територіальних закономірностей розміщення торговельної мережі [4]. Хоча в більшості наукових публікацій географія торгівлі відноситься до складу сфери обслуговування населення [5].

Географія сфери обслуговування досліджує регіональні відмінності в потребах і рівні обслуговування населення, а також проблеми

територіальної організації сфери обслуговування населення в цілому і її галузей (включаючи формування центрів обслуговування) в різних природних, економічних, демографічних умовах, при різних формах розселення [2]. Л.А. Меркушева об'єктом географії сфери обслуговування визначає територіальні системи закладів обслуговування, що забезпечують задоволення фізичних, матеріальних і духовних потреб певної територіальної спільноти населення, а предметом – територіальну організацію системи матеріальних об'єктів по обслуговуванню населення, умови, результати їх функціонування, що виражені у потребах послуг, детерміновані економічними, демографічними, природними умовами та формами розселення [6]. М.А. Абрамов також сформулював такі основні завдання, які стоять перед географією сфери обслуговування в регіональних господарських комплексах: виявлення існуючих територіальних відмінностей в рівнях і структурі споживання матеріальних благ та послуг та оцінка таких відмінностей на основі аналізу взаємодії матеріального виробництва і сфери обслуговування в країні та у регіональних господарських комплексах; прогнозування впливу перспективних змін у галузевій і територіальній структурі господарства країни і економічних районів на регіональні відмінності в рівні і структурі споживання матеріальних благ і послуг; визначення дії різних масштабів розвитку сфери обслуговування на галузеві і територіальні пропорції в матеріальному виробництві [1]. Сфера послуг заощаджує витрати робочого часу населення на задоволення власних потреб і збільшує вільний час людей. Висока частка сфери послуг – ознака значного соціально-економічного розвитку регіону чи країни [5]. Існує тісний взаємозв'язок у географічному дослідженні населення, торгівлі і споживання. Географія центральних місць В.Кристалера стала основою моделей територіального (просторового) функціонування обслуговування населення (і, насамперед, торговельного). Було встановлено сім рангів центральних місць. Центр кожного рангу формує свою зону

обслуговування, а центри нижніх рангів потрапляють у зони впливу центрів торгівлі більш високих рангів. Формується ієрархічно багаторівнева чітко структурована система центральних місць з відповідною системою ієрархічно підпорядкованих їй взаємодіючих зон впливу.

Отже, основним завданням географії сфери обслуговування населення, як і раніше, залишається сприяння в оптимізації обслуговування населення.

Список використаних джерел:

1. Абрамов М.А. Производство и сфера обслуживания: Размещение, взаимосвязь, комплексное развитие / Максим Абрамович Абрамов . – М. : Мысль, 1977 . – 239 с.
2. Алексеев А.И. География сфера обслуживания: основные понятие и методы: учебное пособие / А.И. Алексеев, С.А. Ковалев, А.А. Ткаченко – Тверь : Издательство Тверский университета, 1991 . – 117 с.
3. Енциклопедія сучасної України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=29116
4. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: Підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Знання, 2013. — 447 с.; Никольский И.В. Избранные труды. –Смоленск: Ойкумена, 2009. – 332 с.
5. Корнус О.Г. Сфера обслуговування населення Сумської області: суспільно-географічні аспекти / О.Г. Корнус, К.А. Немець, Л.М. Немець, А.О. Корнус. – Х. : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. – 225 с.
6. Меркушева Л.А. География сферы обслуживания населения (теория и методология) / Людмила Аркадьевна Меркушева. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – 184 с.